

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
<i>Dariusz Kierkowski</i> Znaczenie pieniądza gotówkowego w sytuacjach kryzysowych	9
<i>Piotr Brzeziński</i> Organizacja i funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego na poziomie powiatu na przykładzie powiatu przasnyskiego	39
<i>Tomasz Osypiuk</i> Działania samorządu terytorialnego na rzecz ochrony ludności w przypadku zdarzenia radiacyjnego	59
<i>Mariusz Chądzyński</i> Refleksje na temat organizacji systemu ochrony ludności w Łomiankach	81
<i>Anna Wesółowska</i> Ochotnicza Straż Pożarna jako filar lokalnej obrony cywilnej	95
<i>Krzysztof Hanczka</i> Rola Wojsk Obrony Terytorialnej w systemie ochrony ludności i obrony cywilnej – ujęcie teoretyczno-funkcjonalne	124
<i>Marcin Węgiełek</i> Zadania straży miejskiej w systemie ochrony ludności na przykładzie Łomianek	137
<i>Sylwia Dąbrowska</i> Rola wybranych służb specjalnych w systemie ochrony ludności RP	149

6 Spis treści

<i>Elwira Maciejuk</i> Wykorzystanie nowoczesnych technologii w ochronie ludności	159
<i>Tomasz Kulczyk</i> Nowoczesne technologie biometryczne w systemach ochrony ludności – szanse i zagrożenia	182
<i>Mateusz Chyrchel</i> Wykorzystanie sztucznej inteligencji do kradzieży danych osobowych – analiza i kierunki przeciwdziałania	203
<i>Damian Woźniak</i> Rola i zastosowanie bezzałogowych statków powietrznych na rzecz ochrony i obrony ludności przez wybrane podmioty	223
<i>Karolina Rusinowicz</i> System ochrony ludności Izraela i możliwość jego implementacji w Polsce	237
<i>Bartosz Biliński</i> Analiza porównawcza systemu ochrony ludności Polski i Finlandii	253
<i>Kacper Wielechowski</i> Formalnoprawne uwarunkowania budownictwa ochronnego w Polsce	286
<i>Adam Białous</i> Obiekty zbiorowej ochrony – klasyfikacja i eksploatacja	311
<i>Rafał Ryczek</i> Adaptacja pomieszczenia piwnicznego w budynku zamieszkania zbiorowego na schronienie doraźne	325

Wybuch pełnoskalowej wojny na Ukrainie 24 lutego 2022 r. stał się katalizatorem działań w obszarze obrony narodowej (powszechnej), w ramach której prowadzone są działania na rzecz ochrony i obrony ludności. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny uchylła obowiązującą od 21 listopada 1967 r. ustawę o powszechnym obowiązku obrony RP, której zapisy działu IV o obronie cywilnej od dawna nie przystawały do realiów XXI wieku. Po wieloletnich i wielokrotnych próbach uregulowania prawnego kwestii ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce, rok 2024 charakteryzował się dynamicznymi działaniami w tej materii. Ostatecznie, 5 grudnia 2024 r. Sejm RP uchwalił ustawę o ochronie ludności i obronie cywilnej, z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2025 r. Zapewnienie ochrony ludności i odbudowa systemu obrony cywilnej kraju, wraz z niezbędnymi zasobami, potraktowano jako jedno z pierwszoplanowych wyzwań wśród celów strategicznych państwa polskiego, przekładających się na wzmacnianie odporności państwa i budowanie odporności społeczeństwa na wszelkiego rodzaju zagrożenia.

Przyjęty akt prawny stanowi podstawę do budowy systemu ochrony ludności i obrony cywilnej zgodnego z wymogami organizacyjnymi i funkcjonalnymi XXI wieku oraz adekwatnego do współczesnych zagrożeń, wśród których identyfikuje się zarówno te o charakterze niemilitarnym jak i militarnym. Ustawa określiła w szczególności: zadania ochrony ludności i obrony cywilnej; organy i podmioty realizujące zadania ochrony ludności i obrony cywilnej; zasady planowania ochrony ludności i obrony cywilnej; zasady funkcjonowania systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach; zasady użytkowania i ewidencjonowania oraz warunki techniczne obiektów zbiorowej ochrony; zasady funkcjonowania i organizację obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu do obrony cywilnej; finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej. Wydane do ustawy akty wykonawcze, w postaci rozporządzeń Rady Ministrów oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w szczegółowy sposób uregulowały wiele obszarów merytorycznych, składających się na całościowy kształt działań w ramach ochrony i obrony ludności.

Rok 2025 został wykorzystany do implementacji przepisów ustawy na wszystkich szczeblach administracji publicznej, począwszy od poziomu krajowego,

po gminny. Przyjęty na lata 2025–2026 Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej określił priorytetowe kierunki rozwoju systemu, co wraz z zagwarantowaniem środków finansowych na realizację kluczowych zadań, przyczyniło się do dynamicznych działań podejmowanych przez instytucje zobowiązane ustawowo do realizacji zadań w ramach systemu ochrony ludności i obrony cywilnej. Wdrożenie w latach 2025–2026 pierwszego Programu OLiOC oraz planowanie następnych 4-letnich Programów OLiOC będzie efektywne w zakresie finansowania tylko wtedy, gdy ich realizacja skonsoliduje procesy planistyczne między organami i podmiotami OLiOC na poziomie samorządowym i rządowym. Wśród priorytetowych zadań na pierwsze dwa lata programu, przyjęto następujące kierunki działań: identyfikacja istniejących zasobów, w szczególności pod kątem analizy potrzeb niezbędnych zasobów; rozwijanie zdolności organów i podmiotów ochrony ludności w zakresie zapobiegania i reagowania na zagrożenia; organizacja zintegrowanych działań i systemu wymiany informacji na potrzeby zapewnienia ciągłości funkcjonowania administracji państwowej; budowa nowych obiektów oraz inwentaryzacja, sprawdzenie i modernizacja istniejących obiektów zbiorowej ochrony; zwiększenie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zapewnienie ciągłości dostaw; zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych.

Mając na uwadze powyższe kierunki działań w określonych ramach prawnych, organizacyjnych i funkcjonalnych systemu ochrony ludności i obrony cywilnej, słuchacze studiów podyplomowych pt. *Ochrona i obrona ludności wobec współczesnych zagrożeń*, realizowanych na Wydziale Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania Wojskowej Akademii Technicznej w roku akademickim 2025/2026 przygotowali prace końcowe, zebrane w postaci III tomu serii *Ochrona ludności* (tom I. *Instytucjonalne i organizacyjne aspekty ochrony ludności*; tom II. *Ochrona ludności w Polsce w świetle zmian prawno-organizacyjnych*; dostępne w formie e-book: https://ochronaludnosci.wat.edu.pl/studia_podyplomowe/#).

W monografii autorzy, reprezentujący różne środowiska zawodowe podjęli tematy związane z aktualnymi problemami identyfikowanymi w obszarze ochrony ludności, dotyczącymi między innymi aspektów kryzysowych, w tym znaczenia pieniądza gotówkowego, roli wybranych służb, inspekcji i straży w ochronie ludności, czy też budowli ochronnych. Redaktorzy tomu są przekonani, że monografia przyczyni się do poszerzenia wiedzy w obszarze bezpieczeństwa ludności cywilnej, stanowiąc praktyczne uzupełnienie treści zawartych w innych publikacjach z tego zakresu.

Aleksandra Skrabacz
Natalia Moch
Justyna Stochaj
Paweł Stawarz